

Aktuellt på civilrättsområdet

Joel Amram

Brita Löfgren Lewin

Lynda Ondrasek Olofsson

Innehåll

- Praktiska problem i samband med permutationsansökningar
- Avregistrering
- Översyn av stiftelselagen – vad händer?
- Synnerliga skäl för ändring av föreskrifter

Praktiska svårigheter vid ansökan om permutation

- Delegation av beslutanderätt vid anknuten förvaltning
 - Stöd för att begränsa möjligheten att delegera?
 - Lagstöd, förarbeten, praxis, doktrin?
 - Finns det skäl att ha olika tolkning mellan stiftelser med egen förvaltning/anknuten förvaltning?
- Sammanslagningen av länsstyrelser
 - Vad identifierar en organisation?
 - Möjlighet för den enskilda styrelsen att utreda?

Praktiska svårigheter vid ansökan om permutation, forts.

- I äldre stiftelser är det ibland inte möjligt att hitta det ursprungliga stiftelseförordnandet. Om Kammarkollegiet i samband med ett permutationsärende inte prövar ändringen kan stiftelsen hamna i en omöjlig situation. Är det någon skillnad om:
 - Stiftelsen är registrerad hos länsstyrelsen och har ett tilldelat organisationsnummer?
 - Stiftelsen är inte registrerad hos länsstyrelsen men har ett organisationsnummer?
 - Stiftelsen är inte registrerad hos länsstyrelsen och saknar organisationsnummer?

Avregistrering

- Avregistrering av stiftelse, Kammarrätten i Göteborg, 2020-05-26, mål nr 2591-19 (Stiftelsen Katolska Skolan av Notre Dame)
 - Länsstyrelsen avregistrerade stiftelsen med stöd av 37 § FPL på grund av nya omständigheter som framkommit efter registreringen.
 - Förvaltningsrätten avslog stiftelsens överklagande.
 - Kammarrätten upphävde länsstyrelsens beslut med hänvisning till 10 kap. 5 § stiftelselagen.
 - HFD meddelade ej pt, 2021-10-04, mål nr 3354-20.

Översyn av stiftelselagen?

Skrivelser till Justitiedepartementet

- Kammarkollegiet (juni 2019)
- Länsstyrelserna (juli 2019)
- Bankföreningen (november 2019)
- Stiftelser i samverkan (november 2019)

Huvuddragen

- Att hela stiftelselagen bör göras till föremål för en översyn
- En stiftelses rättskapacitet och registreringsförfarandet
- Delad kompetens mellan myndigheterna
 - Ändring av stiftelseförordnande
 - Bedömning av en stiftelses rättskapacitet
- Övriga frågor

Vad har hänt sen?

- Departementet har haft möte med länsstyrelserna och Kammarkollegiet
- Myndigheterna har kompletterat sina skrivelser
- Vad säger departementet idag?

Kommer det att bli en översyn av stiftelselagen?

Stiftelsen Kalmar Läns Museum

HFD 2021 ref. 31 I

Bakgrund

- Målet avser möjlighet till geografisk utvidgning ("...i huvudsak inom Kalmar län bedriva och främja kulturminnesvård...").
- Stiftelsen är en äldre näringsdrivande stiftelse.
- Marknaden för de tjänster stiftelsen erbjuder har förändrats efter stiftelsens bildande.
- Samhällsutvecklingen har påverkan på stiftelsens uppdragsverksamhet.
- Kammarkollegiet medgav ändring.
- Kammarrätten ansåg att det inte fanns synnerliga skäl för ändring.

Stiftelsen Kalmar Läns Museum, forts.

HFD:s bedömning

- Synnerliga skäl markerar att det krävs mycket speciella omständigheter för att föreskrifter om stiftelsens ändamål ska få ändras.
 - Rena undantagssituationer.
 - När ändamålet fortfarande är möjligt att följa men det på grund av samhällsutvecklingen framstår som orimligt att behålla ändamålet oförändrat.
- Förutsättningarna för den aktuella stiftelsens verksamhet har i hög grad förändrats.
- Den förändrade situationen får anses negativt påverka stiftelsens möjligheter att överhuvudtaget kunna bedriva uppdragsverksamhet och därmed att följa ändamålet i den del det består av att bedriva och främja kulturminnesvård.
- Enligt HFD framstår det som orimligt att behålla ändamålet oförändrat och det finns därför synnerliga skäl för att ändra stiftelsens ändamålsföreskrifter.

Stiftelsen MHS Bostäder

HFD 2021 ref. 31 II

Bakgrund

- Målet avser geografisk utvidgning och utvidgad destinatärskrets (“...försvarets garnisonsorter...” respektive “...försvarets skolor vid försvarets garnisonsorter...”).
- Aktuell föreskrift ändrades efter permutation 2012 då både det geografiska området och destinatärskretsen utvidgades.
- Nu aktuella ändringar innebär ytterligare utvidgning.
- Kammarkollegiet bestrid ändring.
- Kammarrätten ansåg att det inte fanns skäl för ändring.

Stiftelsen MHS Bostäder, forts.

HFD:s bedömning

- Ett grundläggande krav för att en stiftelse ska föreligga är att viss egendom enligt ett stiftelseförordnande avskiljs för att varaktigt förvaltas som en självständig förmögenhet för ett bestämt ändamål samt att det av förarbetena framgår att även ändamålet ska ha varaktig karaktär. Att tillåta att någon annans behov läggs till grund för att ändra en stiftelses ändamål skulle enligt HFD urholka kravet på varaktighet.
- Synnerliga skäl får anses avse omständigheter som är hänförliga till stiftelsens förmåga att fullfölja ändamålet eller att tillgodose detta.
- Enligt HFD saknas det således stöd för att ändra en stiftelses ändamålsföreskrifter med hänvisning till behov som någon annan än stiftelsen har.